

Ohjeet Nuukuusviikon näyttelyn tekemiseksi

Näyttely on julistenäyttely, jonka julisteet sisältävät eriaiheisia tietoiskuja. Alla on esitetty julisteiden (8 kpl) tekstit. Tarkoituksena on, että jokainen toteuttaa näyttelyn itse haluamallaan tavalla. Voitte esimerkiksi valita julistepohjaksi A3-kokoisen kartongin, johon voitte kirjoittaa tekstit käsin tai kirjoittaa tekstit tietokoneella ja liimata printatut tekstit julistepohjalle. Julisteisiin on hyvä lisätä aiheeseen sopivia kuvia, jotta niistä tulee havainnollisempia, mukavamman näköisiä ja huomiota herättäviä. Voitte ottaa kuvia itse, leikata niitä lehdistä tai piirtää niitä itse. Jos käytätte tietokonetta ja teillä on digitaalinen kamera käytössä, voitte tehdä julisteet kokonaan valmiiksi tietokoneella. Antakaa mielikuvituksenne lentää toteuttaessanne näyttelyä!

1) Säästä lämpöä!

Kodin energiankulutuksesta jopa puolet kuluu lämmittämiseen. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota lämmön säästöön.

Säädä huonelämpötila tarpeeksi alhaiseksi! Energiansäästön, terveyden ja viihtyisyyden kannalta suositeltavin huonelämpötila on 20-22 astetta. Makuuhuoneessa riittää 18-21 astetta. Kun huonelämpötilaa alennetaan yhdellä asteella, pienenee lämmönkulutus keskimäärin 5%! Jos huonelämpötila on liian korkea, säädä patterin lämpöä pienemmälle. Jos tämä ei auta, ota yhteyttä huoltoon.

Vaihda ikkunoiden ja ulko-ovien huonokuntoiset tiivisteet uusiin! Näin estät lämmön karkuun pääsemisen. Vedon tunne vähenee ja asumisviihtyvyys kasvaa. Samalla vähennät ikkuna- ja ovirakenteiden kunnossapitotarvetta.

Tarkista pattereiden toiminta säännöllisesti! Jos patterista lähtee loriseva ääni tai jos patterin alaosa on jatkuvasti lämmin ja yläosa on kylmä, patteri ei toimi oikein. Se pitää silloin ilmata. Jos vain patterin yläosa on lämmin, patteriventtiili toimii oikein.

Älä peitä patteritermostaattia verhoilla, huonekaluilla tms.! Patteritermostaatti ei muuten tunnista todellista huonelämpötilaa ja säädä venttiiliä oikein.

Tuuleta oikein! Älä jätä ikkunaa raolleen koko päiväksi, vaan tuuleta nopeasti ristivedolla: avaa kerralla monta ikkunaa auki vähäksi aikaa.

2) Säästä sähköä!

Noin kolmannes kodin energiankulutuksesta aiheutuu sähkölaitteista ja valaistuksesta. Kodin sähkönkulutuksesta suurin osa kuluu valaistukseen sekä ruoan säilytykseen ja valmistukseen. Viihde-elektronikan sekä pyykin- ja astianpesun osuudet ovat pienempiä.

Sijoita kylmäsäilytyslaitteet oikein! Kylmäsäilytyslaitteet tulee sijoittaa mahdollisimman kauas lämpöä tuottavista laitteista: liedestä, astianpesukoneesta, lämpöpatterista ja takasta. Kylmäsäilytyslaitetta ei myöskään tule sijoittaa liian ahtaaseen paikkaan. Laite tarvitsee vapaata ilmankiertotilaa ala- ja yläpuolelle, taakse sekä joskus myös sivuille 5-10 cm valmistajan ohjeiden mukaan. Ilmankierron estäminen kylmäsäilytyslaitteen ympäriltä voi jopa kolminkertaistaa sen sähkönkulutuksen!

Kun tarvitset uuden kodinkoneen, hanki A-energialuokan laite! Erityisesti kylmäsäilytyslaitteiden tapauksessa tämä on tärkeää, koska ne ovat jatkuvasti päällä ja sen vuoksi niissä on suurin mahdollisuus sähkön säästöön. A-luokan energiapihi laite on hyvä ratkaisu sekä ympäristön että lompakon kannalta.

Käytä energiansäästölamppuja! Energiansäästölamput kuluttavat vähemmän energiaa kuin tavalliset hehkulamput. Energiansäästölamput ovat myös selkeästi pitkäikäisempiä: energiansäästölamput käyttökä 6-15 kertaa pidempi kuin tavallisen hehkulamput! Näin ollen vaikka ne ovat kalliimpia, ne maksavat itsensä takaisin ajan kuluessa. On kuitenkin syytä huomioda, että energiansäästölamput ovat elinkaarensa päässä ongelmajätettä ja ne tulee näin ollen viedä asianmukaiseen keräyspisteeseen.

Taltuta sähkövargaat! Erilaisten laitteiden, kuten latureiden, tv:n, videoiden, stereoiden ym. valmiustilat kuluttavat paljon sähköä ihan turhaan: niiden osuus kotitaloussähköstä on keskimäärin 5-10 %. Tämän vuoksi laitteet kannattaa sammuttaa ihan kokonaan silloin kun niitä ei käytetä.

Mittaa kodinkoneiden sähkönkulutus! Jos epäilet, että jokin kodinkoneesi kuluttaa runsaasti sähköä, kannattaa asia tarkistaa sähkönkulutusmittarin avulla. Mittareita saa lainaksi esimerkiksi energiayhtiöiltä.

Valitkaa taloyhtiöönne energiaekspertti! Energiaekspertti voi olla kuka tahansa energia-asioista kiinnostunut asukas. Hänen tehtävänä on edistää energiansäästöä taloyhtiössä: hän auttaa muita asukkaita toimimaan energiaa säästävasti sekä välittää taloyhtiötä koskevaa energiatietoa huoltomiehille ja isännöitsijälle. Energiaeksperttitoiminnalla on saatu taloyhtiön energiansäästöissä hyviä tuloksia aikaiseksi. Lisätietoa Motivan internet-sivuilla: www.motiva.fi.

3) Millä tavalla sinun sähkösi tuotetaan?

Tiesitkö, että nykyään jokainen voi itse päättää, minkälaista sähköä ostaa? Näin jokainen voi omalla ostopäätöksellään tukea tietynlaisia sähköntuotantomuotoa. Haluatko sinä tukea kivihiiileen, öljyyn, maakaasuun tai ydinvoimaan perustuvaa sähköntuotantoa vai mieluummin uusiutuviin energialähteisiin perustuvaa sähköntuotantoa?

Fossiiliset polttoaineet

Kivihiihi, öljy ja maakaasu ovat fossiilisia polttoaineita. Niiden poltosta syntyy hiilidioksidia, joka aiheuttaa kasvihuoneilmiön voimistumista ja sitä kautta vakavia maailmanlaajuisia ympäristömuutoksia. Fossiilisia polttoaineita joudutaan tuomaan Suomeen ulkomailta.

Ydinvoima

Ydinvoimaan liittyy paljon riskejä uraanin louhinnan aiheuttamien ongelmien ja radioaktiivisen jätteen syntymisen vuoksi. Myös uraania joudutaan tuomaan Suomeen ulkomailta.

Uusiutuvat energialähteet

Aurinko-, tuuli- ja biopolttoaineilla tuotettu energia sekä vesivoima ovat uusiutuvia energialähteitä. Niiden kasvihuonekaasupäästöt ovat vähäiset ja niitä hyödyntävien tekniikoiden ympäristöriskit pieniä. Ne ovat kotimaisia ja usein paikallisiakin, jolloin niiden ympäristövaikutuksia on helpompi kontrolloida kuin kaukaa tuotavien polttoaineiden.

Vaihda norppamerkittyyn sähköön! Norppamerkitty sähkö on tuotettu uusiutuvilla energialähteillä kuten aurinko-, tuuli-, bio- ja tietyt kriteerit täyttävällä vesivoimalla. Se on tuotettu tavalla, joka täyttää Suomen luonnonsuojeluliiton asettamat ympäristövaatimukset. Ostamalla norppamerkittyä sähköä tuet kestävästä energiantuotantosta! Voit tehdä tarjouspyynnön norppamerkitystä sähköstä internet-osoitteessa: www.ekoenergia.info.

(Voit myös lisätä tähän kohtaan: ”tai oheisen lomakkeen avulla”. Tilaa siinä tapauksessa näyttelyn yhteyteen Suomen luonnonsuojeluliitosta esitettä, jossa on lista norppamerkittyä sähköä myyvistä yhtiöistä sekä tarjouspyyntölomake, puh. 09-228 081, tilaukset@sl.fi)

4) Säästä vettä!

Kodin energiankulutuksesta noin viidesosa kuluu käyttöveden lämmittämiseen. Vaikka lämpimän veden kulutuksen vähentäminen on ensisijaisen tärkeää, ei kylmää vettä kannata myöskään tuhjata.

Älä lotraa suihkussa! Peseytymisen kannalta lyhyt suihku on yhtä hyvä kuin pitkä. Vettä ei myöskään ole tarpeen suihkuttaa täydellä paineella, vähempikin riittää. Vaihda myös vanha suihkun suutin uuteen vettä säästävään.

Pese taloudellisesti! Jos peset astioita käsin, älä juoksuta vettä, vaan pese astiat tiskialtaassa olevassa vedessä. Pyykki- ja astianpesukoneelliset kannattaa pestä aina mahdollisimman täysin, koska silloin vettä ja energiaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti hyväksi. Jos joudut pesemään koneita vajaina, käytä koneen säästö- ja vajaanäyttöohjelmia.

Korjauta vuotava hana ja WC-istuin! Esimerkiksi WC:n jatkuva, noin tulitikun paksuinen vuoto aiheuttaa vuodessa peräti 3000 m³ turhaa veden kulutusta!

5) Sisustaminen

Hanki käytettyä! Kaiken ei aina tarvitse olla uutta. Kierrätyskeskuksista, kirpputoreilta sekä ostaja- ja myyntiliikkeistä voit löytää hyviä huonekaluja sekä muita kodin tavaroita edullisesti!

Suosi kestävästä ja korjattavasta! Hanki vain laadukkaita, kestäviä ja korjattavia huonekaluja ym. muita kodin tavaroita. Ostohetkellä niistä todennäköisesti joutuu maksamaan korkeamman hinnan kuin lyhytikäisestä ja heikkolaatuisesta huonekalusta, mutta pitkän käyttöiän vuoksi ne tulevat loppujen lopuksi halvemmaksi. Kiinnitä huomiota esimerkiksi huonekalun materiaaleihin: suosi kokopuuta lastulevyn sijaan, koska kokopuu on kestävä ja korjattava. Kiinnitä huomiota myös huonekalun tukevuuteen ja sen osien viimeistelyyn, koska myös nämä ominaisuudet kertovat huonekalun laadusta.

Suosi ajatonta! Sisustamisen suhteen kannattaa suosia ajatonta tyyliä sen sijaan, että juoksisi muotivirtausten perässä. Ajattomaan sisustukseen ei kyllästy helposti eikä sitä näin ollen tarvitse olla koko ajan uusimassa. Ajattomuus sisustuksessa tarkoittaa esimerkiksi neutraaleja värejä sekä yksinkertaisia kuoseja sisustuskaissa ja tapeteissa.

Vaadi tietoa ja laatua! Kuluttajana sinulla on valtaa! Vaadi tietoa huonekalujen ja kodinkoneiden ominaisuuksista ja huolto-ohjeista ennen ostopäätöksen tekemistä. Jos et ole vakuuttunut, että tuote on kestävä ja korjattava, älä osta sitä. Vaadi kauppiailta, että heidän tuotevalikoimastaan löytyy pitkäikäisiä ja laadukkaita tuotteita. Pitkä takuu-aika on lupaus pitkäikäisyydestä.

6) Puutarhakalusteet

Puutarhakalusteita valmistetaan monenlaisista materiaaleista. Alla on esitelty joidenkin niistä ominaisuuksia.

Painekyllästetty puu

Nykyään puutarhakalusteissa käytetään ns. AB-kyllästysluokan puuta, jossa kyllästysaineina on käytetty kuparia ja orgaanisia tehoaineita sisältäviä puunsuojakemikaaleja. Painekyllästettyä puuta ei saa laittaa sekajätteen sekaan eikä sitä saa hävittää polttamalla. Se on ongelmajätettä ja se pitää näin ollen toimittaa sille tarkoitettuun keräyspisteeseen esimerkiksi puutavaraliikkeeseen tai jätelaitokseen. Toisaalta painekyllästetty puu on kestävä.

Trooppinen puu

Trooppiset sademetsät tuhoutuvat kovaa vauhtia. Niiden mukana tuhoutuu arvokas hiilinielu, geenipankki ja tulevaisuuden lääkevarasto. Kaakkois-Aasiassa, josta Suomeen tuotavat trooppisista puulajeista valmistetut puutarhakalusteet pääosin tuodaan, puukauppa on pitkälle korruptoitunutta ja perustuu monesti laittomiin, uhanalaisiin puulajikkeisiin kohdistuviin hakkuisiin. Markkinoilla on kuitenkin saatavilla myös sellaisia puutarhakalusteita, joiden puuraaka-aine tulee FSC-sertifioidusta metsästä. FSC-sertifiointi edellyttää, että puutavara on tuotettu sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävästi.

Lämpökäsitelty puu

Lämpökäsitellyn puun valmistuksessa ei käytetä lainkaan myrkyllisiä aineita eikä se näin ollen ole ongelmajätettä. Sen voi hävittää turvallisesti esimerkiksi polttamalla. Lämpökäsitellyn puun kestävyys väitetään olevan ulkokäytössä lähes samaa luokkaa kuin AB-luokan painekyllästetyn puun. Toisaalta sen valmistus vaatii melko paljon energiaa.

Muovi

Muovit valmistetaan maaöljystä, joka on uusiutumaton luonnonvara. Niiden valmistus kuluttaa myös runsaasti energiaa. Muovit ovat suhteellisen kestäviä, mutteivät korjattavia. Erityisesti PVC-muovi on jätteenä ongelmallista: sille ei ole kierrätysjärjestelmää eikä sitä voida hävittää polttamalla haitallisten päästöjen syntymisen vuoksi.

Metalli

Metallit ovat kestäviä, mutta toisaalta niiden tuotannossa kuluu paljon energiaa ja luonnonvaroja. Uusiometallin käyttö pienentää metallisen tuotteen ympäristövaikutuksia.

Vaadi tietoa myyjältäsi! Vaadi tietoa puutarhakalusteiden materiaalista, alkuperästä, ominaisuuksista ja hoito-ohjeista niiden myyjältä. Jätä kaluste ostamatta, jos et saa tarpeeksi tietoa!

7) Enemmän yhteiskäyttöä!

Kaikkea ei tarvitse itse omistaa. Varsinkaan sellaisia tavaroita ja laitteita, joita ei kovin usein tarvitse. Luonnonvaroja säästävämpi tapa on käyttää tällaisia tavaroita yhteisesti muiden kanssa. Taloyhtiössä kannattaisi hankkia yhteiseksi esimerkiksi porakone, jota kaikki taloyhtiön asukkaat voisivat tarvitessaan käyttää. Näin sen sijaan että jokainen asukas ostaisi oman porakoneen, joka suuren osan ajasta makaisi kaapissa tyhjän panttina, tarvitaan vain yksi porakone, joka on tehokkaassa käytössä. Näin säästyy luonnonvaroja ja rahaakin!

Esimerkiksi seuraavia tavaroita ja laitteita voisi hankkia yhteiseen käyttöön taloyhtiössä:

- ruohonleikkuri
- porakone
- tikkaat
- ompelukone
- pyykkikone, jos taloyhtiöllä on pyykkituvalle sopiva tila olemassa

Ehdota tavaroiden yhteishankintaa taloyhtiössäsi! Myös asukasyhdistykset, järjestöt ym. yhteisöt voivat hankkia tavaroita ja laitteita jäsenien yhteiseen käyttöön.

8) Remontointi

Älä remontoi turhaan! Vältä turhia remontteja. Ei kannata esimerkiksi tapetoida seiniä muutaman vuoden välein vain sen vuoksi, että saisi uutta ilmettä kotiinsa. Kotiinsa voi saada vaihtelua muillakin tavoilla: vaihtamalla huonekalujen järjestystä, vaihtamalla verhot, hankkimalla uusia viherkasveja jne. Jotta luonnonvaroja säästyy, kannattaa remontiin ryhtyä vasta silloin, kun paikat todella ovat sen tarpeessa.

Jos remontoit, tee se suunnitelmallisesti ja säästäväisesti! On tärkeää kartoittaa korjattavan kohteen kunto ennen remonttia. Sen jälkeen voidaan suunnitella tarkemmin, mitä tarvitsee tehdä ja miten. Näin vältetään epäonnistuneilta remonteilta. Käytä tarvittaessa ammattilaisten apua remontin suunnittelussa ja toteuttamisessakin. Luonnonvaroja säästävissä remontoinnissa pyritään hyödyntämään mahdollisimman pitkälle vanhaa ja vaihtamaan uutta tilalle vain todellisen tarpeen edessä. Myös kierrätettyjen materiaalien ja rakenteiden käyttö on järkevää luonnonvarojen säästön näkökulmasta. Niitä löytää esimerkiksi korjausrakentamiskeskuksista, kierrätyskeskuksista ja Rakennusluupista (www.rakennusluuppi.fi).

Käytä uusiutuvia, kestäviä ja haitattomia materiaaleja! Ota selvää eri materiaalien ominaisuuksista: uusiutuvuudesta, kestävydestä, korjattavuudesta, haitattomuudesta, kierrätettävyydestä jne. Puulla on kaikki edellä mainitut hyvät ominaisuudet, joten sitä kannattaa suosia niin huonekaluissa kuin remontoinnissakin. Esimerkiksi lattiapinnoitteeksi kannattaa valita lautalattia tai parketti PVC-muovimaton sijaan. Tapetiksi kannattaa valita paperi- tai kangastapetti muovitapetin sijaan. Maaleista, lakoista ja vahoista löytyy luonnonmukaisia ja myrkyttömiä vaihtoehtoja, joita kannattaa suosia.